

Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi Journal of Ankara Health Sciences

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Yayın Organıdır
https://dergipark.org.tr/tr/pub/ausbid
e-ISSN: 2618-5989

Yaşlı Bakım Öğrencilerinin Yaşlılığa Dair Tutumları ve Belirleyici Faktörler: Korkut Ata Üniversitesi Örneği

Elderly Care Students' Attitudes Towards Aging and Determining Factors: Korkut Ata University Example

Can ÇELİKTAŞ^{1*}

¹Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Osmaniye, Türkiye

Makale Bilgisi	ÖZ
Geliş Tarihi: 28.04.2025	Amaç: Yaşlılık süreci ile alakalı en önemli ihtiyaçlardan biri bakım ihtiyacıdır. Özellikle üniversitelerin yaşlı bakım programları giderek artmakta ve bakım teknikleri yetiştirilmektedir. Fakat her meslek grubunda olduğu gibi bu meslekte de yapılan işe ve hedef gruba dair tutum oldukça önemlidir. Çünkü tutumlar, davranış ve düşüncelerin bir bütünüdür. Bu araştırmanın amacı, yaşlı bakım programında öğrenim görmekte olan öğrencilerin yaşlılara yönelik tutumlarını ölçmek, ilgili değişkenleri belirlemek ve ileriye yönelik çeşitli öneriler getirmektir. Örneklem ve Yöntem: Tanımlayıcı-kesitsel nitelikte gerçekleştirilen bu çalışma, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi'nin Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü Yaşlı Bakım Programında yer alan 90 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Evrenin tamamına ulaşıldığı için örneklem seçimine gidilmemiştir. Veriler, "Kogan Yaşlılara Yönelik Tutum Ölçeği" ve araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Öğrenci Tanımlama Formu" ile elde edilmiştir. Bulgular: Araştırmada, öğrencilerin ölçek toplam puan ortalamasının 96.10±12.27 şeklinde olumlu olduğu belirlendi. Öğrencilerin sınıf düzeyi ile tutum ölçeği arasında anlamlı ilişki olduğu görüldü. Bir yaşlı ile birlikte yaşama durumu, ailede/yakın çevrede yaşlı birey olup olmama durumu, yaşlı bir bireyle görüşme sıklığı ve herhangi bir yaşlıya bakım verme durumu ile yaşlılara yönelik tutum arasında anlamlılık bulundu. Sonuç: Sonuç olarak sağlık alanında eğitim gören öğrencilerin yaşlılara dair olumlu tutumun temelinde, eğitim sürecinde edinilen psiko-sosyal bilgilerin ve tecrübelerin etkili olduğu ileri sürülebilir. Olumlu tutumun yaşlı bakımında kaliteyi artırması büyük ihtimaldir.
Kabul Tarihi: 19.06.2025	
Anahtar Kelimeler: Yaşlılığa dair tutum, yaşlılık, yaşlı bakımı	
Article Information	ABSTRACT
Received: 28.04.2025	Aim: One of the most important needs related to the aging process is the need for care. Especially elderly care programs of universities are increasing and care technicians are being trained. However, as in every professional group, the attitude towards the work done and the target group is very important in this profession. Because attitudes are a whole collection of behaviors and thoughts. The aim of this study is to measure the attitudes towards the elderly of among students studying in the elderly care program towards the elderly, to determine the relevant variables and to make various suggestionsconclude recommendations for the futurefuture research. Subjects and Method: This descriptive cross-sectional study was conducted with 90 students in the Elderly Care Program of Osmaniye Korkut Ata University, Department of Health Care Services. Since the entire population was reached, no sample selection was made. The data were obtained with the "Kogan Scale of Attitudes Toward the Elderly" and the "Personal Student Identification Form" prepared by the researcher. Results: In the study, it was determined that the mean total score of the scale was 96.10±12.27. There was a significant relationship between students' grade level and attitude scale. Significance was found between the status of living with an elderly person, whether there is an elderly person in the family/close environment, the frequency of meeting with an elderly person and the status of caring for any elderly person and the attitude towards the elderly. Conclusion: As a result, it can be argued that the psycho-social knowledge and experiences gained during the education process are effective in the basis of the positive attitude towards the elderly of among students studying in the field of health towards the elderly. Positive attitudes are likely to increase the quality of elderly care.
Accepted: 19.06.2025	
Keywords: Attitude towards aging, old age, elderly care	
doi: 10.46971/ausbid.1685667	
Araştırma makalesi (Research article)	

Atıf vermek için/To cite: Çeliktas, C. (2025). Yaşlı bakım öğrencilerinin yaşlılığa dair tutumları ve belirleyici faktörler: Korkut Ata Üniversitesi örneği. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 14(1), 1-12. <https://doi.org/10.46971/ausbid.1685667>

*Sorumlu yazar/Corresponding author: Can Çeliktas, canceliktas@korkutata.edu.tr

Giriş

Demografik verilere göre, doğurganlık ve ölüm hızında yaşanan düşüş, bunun yanında tedavi edici sağlık hizmetlerinde meydana gelen gelişmeyle birlikte yaşlı nüfusun giderek arttığı görülmektedir (Baş, 2019). Yakın geleceğe dair tahminler, 2025 yılında dünyada 800 milyonu aşkın yaşlı nüfusun olacağını ileri sürmektedir. 2050 yılına gelindiğinde ise 2015'te yayınlanan "Yaşlı Sağlığı Küresel Stratejisi ve Eylem Planı" raporuna göre, 2 milyara yakın yaşlı nüfusa erişileceği tahmin edilmektedir (WHO, 2015a). Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization / WHO)'nın tahminlerinde yanılmadığı göz önüne alınırsa, yakın gelecekte dünyanın yaşlı nüfus kriziyle karşı karşıya kalacağı aşikardır (WHO, 1998).

Her geçen gün yaşlı nüfusun arttığı Türkiye için de durum çok farklı değildir. Hatta eldeki verilere bakılarak, Türkiye'nin gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında neredeyse en hızlı yaşlı nüfus artışı yaşayan ülkelerden biri olduğu söylenebilir (Akgün ve ark., 2004; Uyanık & Başıyigit, 2018). 2008-2040 yılları arasında Türkiye için yaşlı nüfus artış oranının %200'ü geçeceği varsayılmaktadır (Samancı-Tekin & Kara, 2018).

Yaşlı nüfusun bu denli artışı sağlık ve bakım hizmetlerinin de önemini artırmaktadır (Kavuran & Caner, 2021: 90). Bireysel gibi görülse de toplumsal bir sorun özelliği barındıran yaşlılık konusunda hizmetler Türkiye'de iki koldan (sosyal güvenlik uygulamaları ve sosyal hizmet programları) yürütülmektedir (Kalıncara, 2016: 267). Tedavi edici anlayışın yerini, koruyucu-önleyici anlayışa bıraktığı Türkiye'de, bu kapsamda verilen hizmetler Evde Bakım, Gündüz Bakım Evleri, Huzurevi ve Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi şeklinde sıralanabilir (Doğramacı, 2019: 79).

Kendi içerisinde formal ve informal olarak ikiye ayrılan bakım, yaşlılara yönelik en önemli hizmet alanlarından biridir (Altunay & Özkul, 2022: 62). Formal bakım, devlet kurumları ya da devlet destekli kuruluşlar tarafından verilen bakım hizmetidir. Informal bakım ise bakım ihtiyacı hisseden bireye aile üyeleri ya da herhangi bir yakını tarafından sağlanan bakım hizmetidir (Özateş, 2015: 59-71). Bireylerin yaşlılıkla birlikte karşılaştığı en önemli sorunlardan biri bakım sorunudur. Çeşitli fiziksel ve sosyal gerilemelerle birlikte bakıma ihtiyaç duyan yaşlı bireyler düşük ya da ileri seviyede bakım verene gereksinim duymaktadır (Özyer, 2016: 40). Bu doğrultuda, yaşlılığın beraberinde getirdiği sorunlarla baş edebilmek adına profesyonel sağlık elemanlarına ihtiyaç doğmaktadır (WHO, 2015b). Bu nedenle, çeşitli ülkeler yaşlı bireylere hem alışık oldukları ev ortamında hem de kurumsal alanda bakım sağlayacak olan profesyoneller yetiştirmeye başlamıştır. Bu anlamda Türkiye'de de üniversiteler bünyesinde açılan yaşlı bakım evde bakım programları ile profesyonel ve donanımlı yaşlı bakım teknikleri yetiştirilmektedir.

Türkiye'de 1950'li yıllarla birlikte başlayan kentleşmenin beraberinde aile kavramında ve olgusunda yaşanan değişimler, yaşlı bireyin bu yeni dünyada kendisine hem kamusal alanda hem de özel alanda yer bulamaması sonucunu doğurmuştur (Evcil ve ark., 2006: 1). Bu çerçevede Türkiye'nin gerçekleriyle örtüştüğü söylenemese de formal bakım önemli bir bakım seçeneği haline gelmiştir. İster kurumda ister evde profesyoneller tarafından yaşlı bireylere sağlanan bakım hizmeti ise her geçen gün artmaktadır. Bu noktada, birincil derece aile ilişkilerinin dışına çıkılan bakım hizmetinde; yaşlı ile herhangi bir bağı olmayan profesyonel bakım elemanının yaşlı bireye dair tutumu önem arz etmektedir.

Yukarıda da ifade edildiği üzere modern toplumda kendisine yer bulmakta zorlanan yaşlı bireylere dair olumsuz tutum, konunun önemini ortaya koymaktadır. Toplumsal olarak bilimsel ve teknolojik anlamda meydana gelen hızlı gelişimin aile yapısında yarattığı değişikliklerle birlikte yerini kaybeden yaşlı birey artık istenmeyen bir yük halini almakta ve bu durum yaşlılara dair olumsuz tutumu doğurmaktadır (Güven ve ark., 2012). Sağlık çalışanı olarak yaşlı bakım elemanlarının geliştirebileceği olumsuz tutumlar, bakıma muhtaç yaşlıların ayrımcılığa maruz kalmasına ve onlara verilen hizmetin aksamasına neden olabilmektedir (Plonczynski ve ark., 2007'den akt., 2022: 83). Çünkü yaşlılara yönelik olumsuz tutum,

bakım kalitesini de olumsuz etkilemektedir (Tufan ve ark., 2015). Bu sebeple bu gibi sorunları en aza indirmek adına eğitim sürecinde yaşlı bakım elemanlarına yeterli ve doğru bir eğitim verilmelidir (Mandıracıoğlu & Lüleci, 2015). Böylelikle, bakım elemanlarının tutumu olumlu[†] yönde etkilenebilir (Dikmen, 2022: 83). Bu anlamda mevcut çalışmanın amacı, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Yaşlı Bakım Programı öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumlarını ölçmek, belirleyici faktörleri ortaya koymak ve mümkünse ileriye yönelik çeşitli öneriler getirmektir.

Örneklem ve Yöntem

Araştırmanın Deseni

Araştırma, 2023-2024 eğitim öğretim yılında Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü Yaşlı Bakım Programında öğrenim görmekte olan öğrencilerle gerçekleştirilmiş tanımlayıcı ve kesitsel bir araştırmadır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırma evreni, 2023-2024 eğitim öğretim yılında ilgili üniversitenin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Yaşlı Bakım Programında aktif öğrenim gören toplamda 93 öğrenciden oluşmaktadır. Ancak aktif öğrenciliği devam etmeyen öğrenciler hariç tutulduğunda toplam 90 kişilik evrende, örneklem seçimine gidilmemiş, tamsayım yönetimi ile tüm evrene ulaşılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Verilerin toplanmasında geçerlik-güvenirlik testleri yapılmış olan Kogan Yaşlılara Yönelik Tutum Ölçeği (Kogan Scale of Attitudes towards the Elderly) kullanılmıştır. Yanı sıra araştırmacı tarafından hazırlanan, içerisinde sosyo-demografik veriler barındıran “Kişisel Öğrenci Tanımlama Formu” kullanılmıştır. Veriler toplanırken Google Forms üzerinden oluşturulan formlar katılımcılara sunulmuştur.

Kişisel Öğrenci Tanımlama Formu

Araştırmacı tarafından literatür taraması neticesinde hazırlanan, ölçeğe öncelik edecek olan bu form, katılımcıların demografik ve sosyo-kültürel özelliklerini belirlemeye yönelik toplam 10 kapalı uçlu sorudan oluşmaktadır. Formda yer alan değişkenler arasında; yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi, aile türü (çekirdek, geniş, anne-baba ayrı), en uzun süre yaşanan yerleşim yeri (il, ilçe, köy/kasaba), ailede veya yakın çevrede yaşlı birey bulunma durumu, yaşlı bireyle görüşme sıklığı, daha önce herhangi bir yaşlıya bakım verip vermeme durumu, yaşlı bir bireyle birlikte yaşama durumu ve birlikte yaşama süresi gibi faktörler yer almaktadır. Bu değişkenlerin her biri, yaşlılara yönelik tutum üzerinde etkili olabileceği öngörülen ve önceki benzer çalışmalardan esinlenilerek belirlenen değişkenlerdir. Söz konusu form ile elde edilen veriler, bağımsız değişken olarak analiz edilmiş ve Kogan Yaşlılara Yönelik Tutum Ölçeği puanları ile ilişkileri incelenmiştir.

Kogan Yaşlılara Yönelik Tutum Ölçeği

Nathan Kogan tarafından 1961 yılında bireylerin yaşlılara yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla geliştirilen bir tutum ölçeğidir. Kogan Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması, Kılıç & Adıbelli, (2011); Küçükgüçlü ve ark., (2011); Duyan & Gelbal, (2013) tarafından yapılmış ve ölçek orijinalinde 17 negatif 17 pozitif ifade olmak üzere

[†]Belirli bir nesne, olay, kavram, duygu veya bireye yönelik olumlu ya da olumsuz davranışlar oluşturma eğilimi olarak tanımlanan tutum (Kavuran ve Caner, 2021: 90), bireylerin dünyayı anlama ve açıklama çabasını şekillendirirken, davranışlarını da etkilemektedir. Dolayısıyla da olumlu tutuma sahip yaşlı bakım elemanlarının tutumu neticesinde davranışları da olumlu olacak ve yaşlı bireyin daha aktif olmasına ve psikolojik iyi olma halini sağlayacaktır (Dikmen-Demir, 2022: 82)

toplam 34 maddeden oluşurken, Kılıç & Adıbelli (2011)'nin uyarılama çalışmalarında Türk toplumuna adaptasyonu çerçevesinde 7, 8, 13, 14, 19, 20, 21, 22. maddelerdeki düşük korelasyon değerleri sebebiyle eleme yapılarak 13 negatif 13 pozitif olmak üzere toplam 26 maddeye indirilmiştir. Ölçeğin Cronbach's Alpha değeri ise Kılıç & Adıbelli tarafından 0.81 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise 0.71 olarak bulunmuştur.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma öncesi Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi'nin Sosyal Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 13.09.2023 tarihinde yazılı onay alınmıştır. (Sayı: E-59754796-050.99-136882). Ayrıca çalışmanın saha aşaması için ilgili üniversiteden resmi yazı ile izinler (Sayı: E-60289615-900-156903) alınmış ve öğrenciler üzerinde veri toplama süreci sürdürülmüştür. Öğrencilere bilgilerinin gizli tutulacağı ve isteğe bağlı olarak araştırmadan ayrılma hakkına sahip oldukları belirtilmiştir. Ayrıca kullanılan ölçeğe dair izinler yazılı olarak Kılıç ve Adıbelli'den mail yazışmaları ile alınmıştır.

Verilerin İstatistiksel Değerlendirmesi

Verilerin analizi noktasında IBM SPSS Statistics 22.0 programı kullanılmıştır. Araştırma için p değeri 0,05 olarak kabul edilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık analizinde Cronbach's α katsayısı kullanılmıştır. Araştırma bulguları üzerinde normallik testi yapılmış olup, verilerin normal dağıldığı gözlemlendiğinden parametrik testlerin yapılmasına karar verilmiştir. Verilerin analizinde; sosyo-demografik özellikleri belirlemede tek yönlü varyans analizi, T-testi ve One-Way Anova testleri kullanılmıştır. Ayrıca yaşlı bakım programı öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumları ile sosyo-demografik özellikleri arasındaki ilişkiyi görmek adına basit regresyon analizi kullanılmıştır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma tek bir merkezde yürütülmüştür. Aynı zamanda 2023-24 eğitim öğretim yılını kapsayan kesitsel bir araştırma olması sebebiyle de sınırlılığa sahiptir. Araştırmada saptanan bulgular, yalnızca ilgili programda eğitim gören yaşlı bakım programı öğrencileri için genellenebilir.

Bulgular

Yaşlılara yönelik tutumun yaş, cinsiyet, aile türü, yaşanan yerleşim yeri ile arasında anlamlı düzeyde farklılık göstermediği bulunmuştur. Bunun yanı sıra sınıf düzeyi, ailede yaşlı bir bireyin olup olmaması, var ise görüşme sıklığı, herhangi bir yaşlıya bakım verip vermediği ve yaşlı bir bireyle bir arada yaşayıp yaşamadığı ve süresi konusunda yaşlılara yönelik tutumların anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Niteliklerine Göre Ölçeklerden Aldıkları Puan Dağılımları

Öğrencilere Dair Sosyal ve Demografik Değişkenler	Sayı	Kogan Yaşlılara Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan	Pozitif Alt Boyut	Negatif Alt Boyut
		$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$
Yaş				
18 ve altı	15	98.0 $\pm$ 11.5	49.3 $\pm$ 5.25	48.6 $\pm$ 6.66
19	14	98.2 $\pm$ 10.5	50.2 $\pm$ 5.06	47.9 $\pm$ 7.05
20	15	91.6 $\pm$ 15.1	46.3 $\pm$ 6.68	45.2 $\pm$ 8.96
21	22	96.8 $\pm$ 11.8	47.8 $\pm$ 5.48	49.0 $\pm$ 7.29
22 ve üzeri	24	95.7 $\pm$ 12.3	47.9 $\pm$ 6.24	47.8 $\pm$ 6.91
Cinsiyet				
Kadın	73	96.4 $\pm$ 12.3	48.3 $\pm$ 5.90	48.1 $\pm$ 7.30
Erkek	17	94.5 $\pm$ 11.9	47.8 $\pm$ 5.58	46.6 $\pm$ 7.40

Tablo 1 (devamı). Katılımcıların Niteliklerine Göre Ölçeklerden Aldıkları Puan Dağılımları

Öğrencilere Dair Sosyal ve Demografik Değişkenler	Sayı	Kogan Yaşlılara Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan		Pozitif Alt Boyut		Negatif Alt Boyut	
		$\bar{x} \pm SS$		$\bar{x} \pm SS$		$\bar{x} \pm SS$	
Sınıf							
1.Sınıf	51	93.7 $\pm$ 13.3	p=.04	46.9 $\pm$ 6.14	p=.01	46.8 $\pm$ 7.90	p=.11
2.Sınıf	39	99.1 $\pm$ 10.1		49.890 $\pm$ 4.950		49.230 $\pm$ 6.280	
Aile Türü							
Geniş Aile	22	98.3 $\pm$ 11.4		48.7 $\pm$ 4.43		49.5 $\pm$ 7.62	
Çekirdek Aile	66	95.1 $\pm$ 12.6	p=.48	47.9 $\pm$ 6.23	p=.42	47.2 $\pm$ 7.27	p=.45
Anne-Baba Ayrı	2	101.5 $\pm$ 4.94		53.0 $\pm$ 2.82		48.5 $\pm$ 2.12	
En Uzun Yaşadığı Yerleşim Yeri							
İl	45	95.4 $\pm$ 12.5		47.6 $\pm$ 5.79		47.7 $\pm$ 7.55	
İlçe	25	95.2 $\pm$ 12.5	p=.59	47.5 $\pm$ 5.93	p=.15	47.7 $\pm$ 7.37	p=.98
Köy/Kasaba	20	98.6 $\pm$ 11.4		50.2 $\pm$ 5.45		48.1 $\pm$ 7.00	
Ailesinde Yaşlı Birey Olma Durumu							
Var	73	97.8 $\pm$ 11.5	p=.004	49.0 $\pm$ 5.57	p=.006	48.8 $\pm$ 6.86	p=.009
Yok	17	88.4 $\pm$ 12.7		44.7 $\pm$ 5.67		43.7 $\pm$ 7.88	
Varsa Hangi Sıklıkla Görüştüğü							
Neredeyse Her Gün	23	102.8 $\pm$ 9.44		52.1 $\pm$ 4.44		50.6 $\pm$ 6.07	
Haftada 1 Defa	21	93.5 $\pm$ 12.7	p=.049	46.8 $\pm$ 5.94	p=.008	46.7 $\pm$ 7.65	p=.23
Ayda 1 Defa	20	97.8 $\pm$ 11.6		48.3 $\pm$ 5.72		49.5 $\pm$ 6.86	
Altı Ayda 1 Defa	9	95.2 $\pm$ 9.69		47.7 $\pm$ 3.99		47.4 $\pm$ 6.26	
Daha Önce Herhangi Bir Yaşlının Bakımını Gerçekleştirme Durumu							
Evet	55	98.8 $\pm$ 10.2	p=.01	49.6 $\pm$ 4.98	p=.004	49.2 $\pm$ 6.38	p=.02
Hayır	35	91.8 $\pm$ 13.9		46.0 $\pm$ 6.41		45.7 $\pm$ 8.21	
Daha Önce Bir Yaşlı İle Yaşama Durumu							
Hayır	48	92.8 $\pm$ 13.3		46.470 $\pm$ 6.250		46.350 $\pm$ 7.980	
1-5 Yıl	19	98.2 $\pm$ 10.4	p=.02	49.570 $\pm$ 5.370	p=0.01	48.680 $\pm$ 6.150	p=.06
6-10 Yıl	6	106.6 $\pm$ 12.4		52.500 $\pm$ 4.500		54.160 $\pm$ 8.700	
11 Yıl ve Üzeri	17	99.1 $\pm$ 7.35		50.230 $\pm$ 3.450		48.940 $\pm$ 4.430	

SS: Standart Sapma, $\bar{x}$: Ortalama

Katılımcıların 73'ü (%81.1) kadın, 17'si (%18.9) ise erkektir. Cinsiyet değişkeni üzerinden değerlendirildiğinde, kadın katılımcıların ölçekten aldıkları puan ortalamalarının erkek katılımcılara göre az da olsa yüksek olduğu, ancak bu sayısal verilerin anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

Katılımcıların yaş ortalamalarının 20.69 $\pm$ 2.74 olduğu görülürken, aynı zamanda örneklem grubunun büyük oranda birinci sınıf düzeyinde olduğu görülmektedir. Katılımcı öğrencilerin aynı zamanda büyük çoğunluğunun çekirdek ailede (n=66) yaşadığı görülürken, yaşanan aile türünün yaşlılara yönelik tutumda mevcut çalışmada bir anlamlılık göstermediği saptanmıştır.

Katılımcıların 73'ünün yakın aile bireyleri arasında yaşlı birey bulunmaktadır. Ve bu durum, ailesinde (yakın çevre) yaşlı birey bulunmayan katılımcılarla aralarında anlamlı farklılık doğurmaktadır. Bunların 73 kişinin içinde ise neredeyse her gün görüşen sayısı 23 iken, haftada bir defa görüşen 21, ayda bir defa görüşen 20, altı ayda bir defa görüşen ise 9'dur. Aynı şekilde görüşme sıklığı katılımcıların yaşlılara yönelik tutumu açısından anlamlı farklılık doğurmaktadır.

Katılımcıların ölçekten aldıkları toplam puan ise 96.10 ± 12.27 olarak bulunmuştur. Aynı zamanda aşağıdaki Tablo 2’de görüldüğü üzere ölçeğin negatif ve pozitif alt boyutu açısından da ortalama puanları ve standart sapması hesaplanmıştır.

Tablo 2. Tutum Ölçeği ve Alt Boyutlarının Ortalama Puanları

Tutum Ölçeği Alt Boyutları	$\bar{x} \pm SS$
Kogan Yaşlılara Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puan	96.1 ± 12.2
Pozitif Alt Boyut	48.2 ± 5.81
Negatif Alt Boyut	47.8 ± 7.30

SS: Standart Sapma, $\bar{x}$: Ortalama

Tablo 3’te faktörlerin Kogan Yaşlılara Yönelik Tutum Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini görmek adına yapılan regresyon analizine göre; sınıf düzeyinin ve bir yaşlı ile birlikte yaşama durumu/süresinin yaşlılara yönelik tutumu pozitif yönde etkilediği görülmektedir. Bakıldığında bu etkinin anlamlı olduğu görülürken, ailesinde yaşlı birey bulunmama durumunun yaşlılara yönelik tutumu negatif yönde etkilediği ve bu etkinin de anlamlı olduğu görülmektedir. Aynı zamanda, cinsiyet, aile türü, görüşme sıklığı ile yaşlılara yönelik tutum arasında da negatif yönde bir etki söz konusuysen anlamlılık söz konusu değildir.

Tablo 3. Katılımcı Nitelikleri Üzerine Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken	Katılımcı Nitelikleri	B	Standart Hata	Beta	P Değeri
Kogan Yaşlılara Yönelik Tutum	Cinsiyet	-1.93	3.31	-.06	.56
	Aile türü	-1.94	2.78	-.07	.48
	Sınıf düzeyi	5.34	2.56	.21	.04
	Ailesinde yaşlı bireyin olup olmaması	-9.40	3.16	-.30	.004
	Yaşlı birey ile görüşme sıklığı	-2.14	1.30	-.19	.10
	Herhangi bir yaşlıya bakım verme durumu	-6.99	2.56	-.27	.008
	Bir yaşlı ile birlikte yaşama durumu/süresi	2.67	1.08	.25	.01

Tartışma

Bu araştırmada, yaşlı bakım programı öğrencilerinin ölçek genel puan ortalamaları 96.10 ± 12.27 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuca göre, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi’nde gerçekleştirilen bu çalışmada, ilgili program öğrencilerinin yaşlılara yönelik olumlu tutuma sahip olduğunu söylemek mümkündür. Çalışmamıza benzer şekilde, Kılıç & Adıbelli’nin çalışmasında 26 maddeden oluşan ölçekten alınan ortalama puan 97.76 ± 11.18 olarak bulunmuştur. Okuyan & Karasu (2020)’nin çalışmasında da 26 maddelik ölçekten elde edilen ortalama puan 89.11 ± 11.36 olarak olumlu bulunmuştur. Bakan & arkadaşlarının (2018) hemşirelik öğrencileriyle yaptığı, Dikmen-Demir & Baltacı-Yıldız (2022)’in yaşlı bakım öğrencileriyle yaptığı ortak çalışmada da yaşlılara yönelik tutumun olumlu görüntü sergilediği ifade edilmiştir. Dikmen-Demir (2022)’in araştırmasında ise katılımcı öğrencilerin ölçek puan ortalamaları 129.95 ± 15.42 olarak bulunmuştur. Ancak, burada kullanılan ölçek 34 maddeden oluşan orijinal ölçek olması sebebiyle mevcut çalışmamıza göre daha yüksek

sayısal değerler bulunmuştur. Benzer şekilde orijinal 34 maddelik ölçeği kullanan diğer çalışmalarda da benzer sayısal aralıkları görmek mümkündür. Erdemir ve arkadaşları (2011)'in sağlık bilimleri öğrencileriyle yaptığı bir çalışmada, ölçekten alınan ortalama puan 132.9 ± 14.74 olarak bulunmuştur. Kavuran & Caner (2021)'in çalışmasında da yaşlılara yönelik tutum ortalama puanı 155.62 ± 40.16 olarak bulunmuştur. Tüm bu araştırmalardan elde edilen sonuçlarda, sağlık alanında eğitim gören öğrencilerin yaşlılara dair tutum düzeylerinin olumlu oluşunda, okul ortamında edinilen psiko-sosyal bilgilerin ve tecrübelerin etki ettiği ifade edilebilir. Bu olumlu tutum durumunun yaşlı bakımında kaliteyi artırması büyük ihtimaldir. Aynı zamanda Türk toplum yapısında aile büyüklerine atfedilen değer, yaşlılara dair olumlu tutumun etkenlerinden biri olduğu düşünülmektedir.

Bireylerin yaşlılara dair tutumunu etkileme potansiyeli olan çeşitli faktörler vardır. Çalışmamızda ise cinsiyet önemli bir değişkendir. Ancak araştırma verilerine bakıldığında, cinsiyetin bu çalışma özelinde hem ölçek genelinde hem de pozitif ve negatif alt boyutunda anlamlı farklılık yaratmadığı görülmektedir. Yapılan pek çok çalışmada da görülmektedir ki, kadınlar erkeklere nazaran sağlık bakım alanında daha çok yer almaktadırlar. Mevcut çalışmamızda olduğu gibi, Dikmen-Duyan & Gelbal (2013)'in, Yüce (2020)'nin, Kavuran & Caner (2021)'in, Dikmen-Demir (2022)'in, Kahraman ve arkadaşlarının (2023), ve daha birçok çalışmasında da kadın katılımcıların hemşirelik ve yaşlı bakım gibi sağlık bakım alanlarında ağırlıklı olduğu görülmektedir. Can ve arkadaşlarının (2019) yaşlı bakım programı öğrencileri ile gerçekleştirdikleri bir başka çalışmada da yine cinsiyet yaşlılara yönelik tutum açısından anlamlı bulunmamıştır. Yabancı literatüre bakıldığında da benzer sonuçları görmek mümkündür (Henriquez ve ark., 2019; Veronek ve ark., 2020; Karris-Allen ve ark., 2021). Kavuran & Caner (2021)'in çalışmasında ise çalışmamızın aksine yaşlılara yönelik tutum ile cinsiyet arasında anlamlılık söz konusudur. Pehlivan & Vatansever (2019) Kogan Yaşlılara Yönelik Tutum Ölçeğini kullanarak hemşirelerle yaptığı bir başka çalışmada da cinsiyet değişkeninin yaşlılara yönelik tutum açısından anlamlı farklılık yarattığını belirtmişlerdir. Bu tür çalışmaların sayısını artırmak mümkündür. Ayoğlu ve arkadaşlarının (2014) gerçekleştirdiği çalışmada da cinsiyet faktörünün yaşlılara yönelik tutum açısından anlamlı farklılık yarattığı görülmektedir. Dikmen-Demir (2022)'in çalışmasında ise ölçek toplamından ziyade pozitif tutumlar bağlamında cinsiyet değişkeninin etkili olduğu ve erkek öğrencilerin daha yüksek olumlu tutuma sahip olduğu ifade edilmiştir. Buna benzer şekilde erkeklerin yaşlılara dair tutumunun daha olumlu olduğunu ifade eden yabancı kaynaklı çalışmalar mevcuttur (Nochajski ve ark., 2009; Pan ve ark., 2009). Fakat bunların aksine kadınların erkeklere göre daha olumlu tutuma sahip olduğunu ortaya koyan araştırmalar da mevcuttur (Cybulski ve ark., 2015; Lopez-Hernandez ve ark., 2021).

Çalışmamızda aile yapısı ile yaşlılara yönelik tutum arasında istatistiki bir anlamlılık saptanmamıştır. Bulgularımıza benzer şekilde, Ayoğlu ve arkadaşlarının (2014) yaptığı çalışmada da aile türüne göre ölçekten alınan puanlar açısından ufak da olsa fark görüldüğü ancak anlamlılık sergilemediği ifade edilmiştir. Can ve arkadaşlarının (2019) çalışmalarında ise aile türü ve ölçek toplam değeri arasında anlamlılık görülmemiştir. Çalışmamızın aksine, Okuyan & Karasu (2020)'nin gerçekleştirdiği araştırmada ise aile yapısı ile tutum ölçeği arasında istatistiki anlamlılık söz konusudur. Buna benzer şekilde, Kavuran & Caner (2021)'in, Pehlivan & Vatansever (2019)'in yaptığı iki ayrı çalışmada da aile türünün yaşlılara yönelik tutum açısından anlamlı fark yarattığı belirtilmiştir. Anlamlı farklılık görülen çalışmalara bakıldığında, sağlıklı aile yapısı içerisinde bulunan bireylerin yaşlılara yönelik tutumlarının yüksek olduğu sonucuna varmışlardır. Mevcut çalışmamızda ise anlamlı farklılık görülmemesine rağmen anne babası ayrı olan 2 katılımcının ölçekten aldıkları puan ortalamaları çekirdek aile ve geniş ailede yaşayan katılımcılardan daha yüksektir.

Bu çalışmada anlamlı farklılık yaratan değişkenlerden ilki öğrencilerin sınıf düzeyidir. Yapılan çalışmada, ikinci sınıf düzeyindeki öğrencilerin birinci sınıf öğrencilerine göre yaşlılara yönelik daha olumlu tutuma sahip olduğu saptanmıştır.

Elde edilen bulgunun bilgi ve tecrübe düzeyi ile alakalı olduğu, birinci sınıf öğrencilerinin yaşlılara ve yaşlılığa dair bilgi ve tecrübe konusunda üst sınıf düzeyine göre eksik olduğu düşünülmektedir. Muhsin ve arkadaşlarının (2020) hemşirelik öğrencileriyle gerçekleştirdiği bilgi düzeyi ve tutum arasındaki ilişkiyi ölçtüğü çalışmada, bilgi düzeyi ile tutum arasında pozitif anlamlı ilişki saptanmıştır.

Sınıf düzeyinin yaşlılara yönelik tutumu olumlu etkilediği sonucuna varan benzer çalışmalar da vardır. Kulakçı (2010) tarafından hemşirelik öğrencilerine yapılmış bir çalışmada, son sınıf öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilerine göre yaşlılara dair daha olumlu tutuma sahip oldukları bulunmuştur. Kavuran & Caner (2021)'in çalışmasında da ikinci sınıf öğrencileri birinci sınıf öğrencilerine göre yaşlı bireylere dair tutum açısından daha olumlu sonuca sahiptirler.

Çalışmamızda ailesinde/yakın çevresinde yaşlı birey olan katılımcıların ölçek genelinde ve hem pozitif hem de negatif alt boyutunda aldıkları puan ortalamalarının yüksek olduğu ve bu ilişkinin anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. Ailede yaşlı birey olmama durumunun negatif etki yarattığı bu çalışmada, yaşlı bireylere dair bilgisizliğin getirdiği önyargıların tutumda etkili olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada yaşlı bireylerle görüşme sıklığının ölçek genelinde ve pozitif alt boyutunda anlamlı farklılık yarattığı görülmektedir. Ölçek genelinde görüşme sıklığı arttıkça ölçekten alınan puan ortalamasının da artış gösterdiği görülmektedir. Benzer şekilde Kavuran & Caner (2021)'in çalışmasında yaşlılara yönelik tutum açısından yaşlı bireylerle görüşme sıklığının anlamlı fark yarattığı bulunmuştur. Pekçetin ve arkadaşlarının (2021) yaptığı deneysel çalışmada da yaşlılarla temas etmenin onlara yönelik tutumu olumlu düzeyde etkilediği bulunmuştur. Bulgularımızın aksine, Pehlivan & Vatansever (2019)'in çalışmasında ise yaşlı bireylerle görüşme sıklığının yaşlılara yönelik tutum açısından anlamlılık arz etmediği görülmektedir. Yüce (2020)'nin sağlık hizmetleri alanında eğitim alan öğrencilerle gerçekleştirdiği çalışmada da ziyaret sıklığı ile tutum arasında anlamlılık bulunmamıştır. Yaşlılarla görüşme sıklığı ve pratiği yüksek olan bireylerin onları daha yakından tanıma imkânı buldukları ve önyargılarını değiştirdikleri düşünülmektedir. Aynı zamanda eğitim alanları sebebiyle yaşlılarla daha fazla temas kurmak durumunda kalmaları da öğrencilerin tutumlarında olumlu etki yaratmış olabilir.

Bu çalışmada yaşlılara yönelik tutum üzerinde anlamlı farklılık yaratan değişkenlerden bir diğeri ise daha önce herhangi bir yaşlıya bakım verip vermeme durumu olarak saptanmıştır. Yaşamının bir anında herhangi bir yaşlı bireye bakım veren katılımcıların ölçekten aldıkları ortalama puanın anlamlı şekilde farklılık yarattığı ve yüksek olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Kılıç & Adıbelli (2011)'nin, Bektaş & Kutsal (2021)'in çalışmasında da yaşlı bireylerle doğrudan temas kuran bireylerin yaşlılara yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu görülmüştür.

Benzer şekilde çalışmamızda anlamlılık gösteren bir diğer değişken ise yaşlı bir bireyle birlikte yaşama durumu ve süresidir. Herhangi bir yaşlı bireyle birlikte yaşama durumu ve süresinin mevcut çalışmamızda yaşlılara yönelik tutumu pozitif anlamda etkilediği hem ölçek genelinde hem de pozitif alt boyutunda anlamlılık yarattığı görülmektedir.

Nitekim, bir yaşlı ile birlikte yaşandığında, ailede/yakın çevrede yaşlı birey olduğunda, yaşlı bir bireyle görüşme sıklığı arttığında ya da herhangi bir yaşlıya bakım verildiği takdirde, yaşlı ve yaşlılığa dair bilgi ve tecrübenin arttığı, yaşlılara yönelik önyargıların ortadan kalktığı ve tutum düzeyinin yükseldiği düşünülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Türkiye’de (Erdemir ve ark., 2011; Kılıç & Adıbelli, 2011; Duyan & Gelbal, 2013; Bakan ve ark., 2018; Okuyan & Karasu, 2020; Yüce, 2020; Kavuran & Caner, 2021; Dikmen-Demir, 2022; Kahraman ve ark., 2023 vb.) ve dünyada (Angiullo ve

ark., 1996; Hawkins, 1996) yaşlılığa dair tutum çalışmaları yapılmakta ve bu tarz çalışmaların sayısı da her geçen gün artmaktadır. Yaşlıların ekonomik güvenceden yoksun, sağlık problemleri olan, yalnız, fiziksel ve zihinsel güçlük yaşayan bireyler olduğuna dair pek çok önyargı hakimdir (Duyan & Gelbal, 2013: 208). Önyargılar, herhangi bir konu hakkındaki bilgi ve tecrübe eksikliğine dayanmaktadır. Nitekim çalışmamızda da sınıf düzeyi yüksek olan katılımcıların ve yaşlı bireylerle temas halinde olan katılımcıların tutum düzeyleri anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur.

Sağlık çalışanı olarak yaşlı bakım elemanlarının geliştirebileceği olumsuz tutumlar, bakıma muhtaç yaşlılara verilen hizmette yetersizliklere yol açabilir. Çünkü, yaşlılara yönelik olumsuz tutum, bakım kalitesini de olumsuz etkileyebilir. Bu sebeple, bu gibi sorunları en aza indirmek adına eğitim sürecinde yaşlı bakım elemanlarına yeterli ve doğru bir eğitim verilmelidir. Bu sayede, bakım elemanlarının tutumu olumlu yönde etkilenebilir.

Mevcut araştırmada, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Yaşlı Bakım Programı öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumları genel olarak olumludur. Elde edilen bulgular çerçevesinde, katılımcıların sınıf düzeyleri ile yaşlılara yönelik tutum puanları arasında anlamlılık saptanmıştır; ikinci sınıf öğrencilerin birinci sınıflara göre yaşlılığa yönelik tutumu daha olumludur. Benzer şekilde, daha önce herhangi bir yaşlı bireye bakım veren veya bir yaşlı bireyle birlikte yaşayan öğrencilerin yaşlılığa yönelik tutumları daha olumludur. Yaşlı bireylerle daha sık görüşen öğrencilerin anlamlı düzeyde daha olumlu tutuma sahip olduğu görülmektedir. Bu bulgular, yaşlı bireylerle kurulan temasın ve deneyimin, olumlu tutum gelişiminde etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Tüm bu araştırmalardan elde edilen sonuçlarda, sağlık alanında eğitim gören öğrencilerin yaşlılara dair olumlu tutumun temelinde, eğitim sürecinde edinilen psiko-sosyal bilgilerin ve tecrübelerin etkili olduğu ileri sürülebilir. Olumlu tutumun yaşlı bakımında kaliteyi artırması büyük ihtimaldir. Bu tarz çalışmaların çoğalması, ilgili eğitim kurumlarının daha etkili bir eğitim programı geliştirerek, yaşlılara yönelik olumlu tutuma ve yeterli bilgi düzeyine sahip personeller yetiştirmesini sağlayabilir.

Etik Kurul Onayı ▪ Ethical Approval of the Study

Bu araştırma için 13.09.2023 tarihinde Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Sosyal Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan E-59754796-050.99-136882 sayılı etik kurul onayı alınmıştır. ▪ Ethics committee approval numbered E-59754796-050.99-136882 was obtained from Osmaniye Korkut Ata University Social Sciences Scientific Research and Publication Ethics Committee on 13/09/2023 for this research.

Bilgilendirilmiş Onam ▪ Informed Consent

Katılımlardan araştırma öncesinde sözlü onam alınmıştır. ▪ Verbal consent was obtained from the participants before the study.

Hakem Değerlendirmesi ▪ Peer-review

Çift taraflı kör hakemlik. ▪ Double-blind peer review.

Yazar Katkıları ▪ Author Contributions

Makale tek yazarlıdır. ▪ The article is single-authored.

Çıkar Çatışması ▪ Declaration of Interests

Bu araştırmada herhangi bir çıkar çatışması yaşanmamıştır. ▪ There was no conflict of interest in this research.

Finansal Destek ▪ Funding

Bu araştırmada herhangi bir finansal destek alınmamıştır. ▪ This research did not receive any financial support.

Kaynaklar

- Akgün, S., Bakar, C., & Budakoğlu, İ. L. (2004). Dünyada ve Türkiye’de yaşlı nüfus eğilimi, sorunları ve iyileşme önerileri. *Turkish Journal of Geriatrics*, 7(2), 105–110. Erişim adresi https://geriatri.dergisi.org/uploads/pdf/pdf_TJG_212.pdf
- Altunay, Z., & Özkul, M. (2022). Geçmişin değeri günün sosyal problemi: Yaşlılık ve modern toplumda yaşlı bakımı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 13(35), 1012–1036. <https://doi.org/10.21076/vizyoner.1020968>
- Angiullo, L., Whitbourne, K. S., & Powers, C. (1996). The effects of instruction and experience on college students’ attitudes toward the elderly. *Educational Gerontology*, 22, 483–495. <https://doi.org/10.1080/0360127960220507>
- Ayoğlu, F. N., Kulakçı, H., Ayyıldız, T. K., Aslan, G. K., & Veren, F. (2014). Attitudes of Turkish nursing and medical students toward elderly people. *Journal of Transcultural Nursing*, 25(3), 241–248. <https://doi.org/10.1177/1043659613515527>
- Bakan, A. B., Karadağ-Arlı, Ş., & Varol, E. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Çağdaş Hemşire*, 54(3), 284–292. <https://doi.org/10.1080/10376178.2018.1501276>
- Baş, Ş. A. (2019). *Evde yaşayan yaşlıların aktif yaşlanma ve yaşam kalitesi yönünden değerlendirilmesi: Nazilli örneği* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın. Erişim adresi <http://hdl.handle.net/11607/3860>
- Bektaş, H. A., & Kutsal, Y. G. (2021). Yaşlı bireylere bakım verenlerin yaşlılara yönelik tutumları: Sistematiik derleme. *Geriatric ve Gerontoloji Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 22–30. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/tr/pub/geriatragerontoloji/issue/61339/822005>
- Can, R., IŞIK, M. T., Erenoğlu, R., Tambağ, H., & Halidi, G. (2019). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu yaşlı bakımı bölümünde okuyan öğrencilerin yaşlılara yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Türkiye Biyoetik Dergisi*, 6(1), 13–25.
- Cybulski, M., Krajewska-Kulak, E., & Jamiolkowski, J. (2015). Perception of the elderly by junior high school students and university students in Poland. *Progress in Health Sciences*, 5(2), 93–98. Erişim adresi https://www.umb.edu.pl/photo/pliki/progress-file/phs/phs_2015_2/93-98_cybulski.pdf
- Dikmen-Demir, R. (2022). Yaşlı bakımı öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Geriatric Bilimler Dergisi*, 5(3), 81–89. <https://doi.org/10.47141/geriatrik.1200832>
- Dikmen-Demir, R., & Baltacı-Yıldız, E. A. (2022). Attitudes of aged care technician students towards age discrimination. *Journal of Social and Analytical Health*, 2(2), 101–108. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6769543>
- Doğramacı, M. (2019). *Yaşlılık ve yaşlıya bakım hizmetlerinin kurumsal örgütlenmesi: Kütahya örneği* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya. Erişim adresi https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=dJWsQNHO9kYpe03vl_ecZg&no=rALdP7d75IM-QeXl3TMwg
- Duyan, V., & Gelbal, S. (2013). Yaşlılara yönelik tutum ölçeğinin bir grup üniversite öğrencisi üzerinde Türkçeye uyarlanma çalışması. *Turkish Journal of Geriatrics*, 16(2), 202–209. Erişim adresi https://geriatri.dergisi.org/uploads/pdf/pdf_TJG_733.pdf
- Erdemir, F., Kav, S., Citak, E. A., Hanoglu, Z., & Karahan, A. (2011). A Turkish version of Kogan’s Attitude Toward Older People (KAOP) scale: Reliability and validity assessment. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 52, 162–165. <https://doi.org/10.1016/j.archger.2010.10.019>
- Evcil, N., Dökmeci, V., & Kiroğlu, G. B. (2006). Regional migration in Turkey: Its directions and determinants. 46th European Congress of the Regional Science Association, Greece. Erişim adresi <https://www.researchgate.net/publication/23732023>

- Güven, Ş. D., Muz, G. U., & Ertürk, N. E. (2012). Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları ve bu tutumların bazı değişkenlerle ilişkisi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 15(2), 99–105. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/29600>
- Hawkins, M. J. (1996). College students' attitudes toward elderly persons. *Educational Gerontology*, 22, 271–279. <https://doi.org/10.1080/0360127960220305>
- Henríquez, F., Retamal, N., Silva, F., & Morales, C. (2019). Attitudes towards ageing of speech-language pathology students in a Chilean university. *Codas*, 32(1), e20190010. <https://doi.org/10.1590/2317-1782/20192019010>
- Kahraman, A., Ünsal, S. S., Saraç, G., & Akyıl-Çevik, R. (2023). Yaşlı bakımı bölümünde okuyan öğrencilerin yaşlılara yönelik tutumlarının belirlenmesi: Kesitsel tanımlayıcı bir çalışma. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 6(3), 172–178. <https://doi.org/10.54189/hbd.1360932>
- Kalınkara, V. (2016). *Temel gerontoloji: Yaşlılık bilimi* (3. baskı). Nobel Yayıncılık. ISBN: 978-605-133-047-1.
- Karis Allen, T., Mayo, P., Koshman, S., Gray, M., Babar, A., & Sadowski, C. A. (2021). Clinical pharmacists' knowledge of and attitudes toward older adults. *Pharmacy (Basel)*, 9(4), 172. <https://doi.org/10.3390/pharmacy9040172>
- Kavuran, E., & Caner, E. (2021). Yaşlı bakım öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Türk Fen ve Sağlık Dergisi*, 2(2), 89–97. <https://doi.org/10.51972/tfsd.860588>
- Kılıç, D., & Adıbelli, D. (2011). The validity and reliability of Kogan's Attitude Towards Old People Scale in the Turkish society. *Health*, 3(9), 602–608. <https://doi.org/10.4236/health.2011.39101>
- Kulakçı, H. (2010). Hemşirelik lisans programı birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin düşüncelerinin ve görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 3(1), 15–22. Erişim adresi <https://www.acarindex.com/pdfs/624496>
- Küçükgüçlü, Ö., Mert, H., & Akpınar, B. (2011). Reliability and validity of Turkish version of Attitudes Toward Old People Scale. *Journal of Clinical Nursing*, 20(21–22), 3196–3203. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2011.03764.x>
- López-Hernández, L., Martínez-Arnau, F. M., Castellano-Rioja, E., Botella-Navas, M., & Pérez-Ros, P. (2021). Factors affecting attitudes towards older people in undergraduate nursing students. *Healthcare (Basel)*, 9(9), 1231. <https://doi.org/10.3390/healthcare9091231>
- Mandıracıoğlu, A., & Lülecı, N. (2015). Attitudes towards the elderly among Turkish pharmacy students. *Turkish Journal of Geriatrics*, 18(4), 305–309. Erişim adresi https://geriatri.dergisi.org/uploads/pdf/pdf_TJG_913.pdf
- Muhsin, A. A., Munyogwa, M. J., Kibusi, S. M., & Seif, S. A. (2020). Poor level of knowledge on elderly care despite positive attitude among nursing students in Zanzibar Island: Findings from a cross-sectional study. *BioMed Central Nursing*, 19, 1-8. <https://doi.org/10.1186/s12912-020-00488-w>
- Nochajski, T. H., Waldrop, D. P., Davis, E. L., Fabiano, J. A., & Goldberg, L. J. (2009). Factors that influence dental students' attitudes about older adults. *Journal of Dental Education*, 73(1), 95–104. <https://doi.org/10.1002/j.0022-0337.2009.73.1.tb04642.x>
- Okuyan, C. B., & Karasu, F. (2020). Yaşlı bakım personelinin yaşlılara karşı tutumlarının belirlenmesi: Bakım sorunları ve müdahale önerileri. *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 77–83. <https://doi.org/10.30569/adiyamansaglik.673993>
- Özateş, Ö. S. (2015). *Malumun ilanı kadın emeğinin saklı yüzü: Ev içi bakım emeği* (1. baskı). NotaBene Yayınları.

- Özyer, H. (2016). *Yaşlılık sorunu ve bir çözüm olarak huzurevi: Konya Dr. İsmail Işık Huzurevi örneği* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya. Erişim adresi https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/443882/yokAcikBilim_10117833.pdf
- Pan, I. J., Edwards, H., & Chang, A. (2009). Taiwan ese nursing students' attitudes toward older people. *Journal of Gerontological Nursing*, 35, 50–55. <https://doi.org/10.3928/00989134-20090903-01>
- Pehlivan, S., & Vatansever, N. (2019). Hemşirelerin yaşlıya tutumları ve etkileyen faktörler. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 45(1), 47–53. <https://doi.org/10.32708/uutfd.468622>
- Pekçetin, S., Hasgöl, E., Yıldırım Düğeroğlu, R., & Arabacı, Z. (2021). The effect of extended contact with community-dwelling older adults on the ageist and helping attitudes of home care students: A single-blind randomized controlled trial. *International Journal of Older People Nursing*, 16(5), e12382. <https://doi.org/10.1111/opn.12382>
- Plonczynski, D. J., Ehrlich-Jones, L., Robertson, J. F., Rossetti, J., Munroe, D. J., Koren, M. E., ... & Hertz, J. (2007). Ensuring a knowledgeable and committed gerontological nursing workforce. *Nurse Education Today*, 27(2), 113–121. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2006.04.004>
- Samancı-Tekin, Ç., & Kara, F. (2018). Dünyada ve Türkiye’de yaşlılık. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 219–229. <https://doi.org/10.21733/ibad.370584>
- Tufan, F., Yuruyen, M., Kızılarşlanoglu, M. C., Akpınar, T., Emiksiye, S., Yesil, Y., ... & Karan, M. A. (2015). Geriatrics education is associated with positive attitudes toward older people in internal medicine residents: A multicenter study. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 60(2), 307–310. <https://doi.org/10.1016/j.archger.2014.12.004>
- Uyanık, Y., & Başıyigit, R. (2018). Demografik yapı içinde yaşlı nüfusun görünümü ve aktif yaşlanma yaklaşımı perspektifinde politika örnekleri. *İş ve Hayat Dergisi*, 4(8), 273–310. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/941382>
- Veronek, J., Bajs Janović, M., Janović, Š., Barić, H., Zurb, J., & Gvozdanović, Z. (2020). Attitudes towards older people in Croatian and Slovenian nursing students. *Psychiatria Danubina*, 32, 484–490. Erişim adresi <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33212453/>
- World Health Organization (WHO). (1998). *The world health report 1998: Life in the 21st century – A vision for all*. Erişim adresi https://apps.who.int/gb/archive/pdf_files/wha51/ea3.pdf
- World Health Organization. (2015a). *Yaşlı sağlığı küresel stratejisi ve eylem planı*. Erişim adresi <https://www.who.int/publications/i/item/9789241513500>
- World Health Organization. (2015b). *World report on ageing and health*. Erişim adresi <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/186468/>
- Yüce, G. (2020). Sağlık hizmetleri alanında öğrenim gören öğrencilerin yaşlılara yönelik tutumlarının belirlenmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 8(2), 208–218. <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.715353>